

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 25

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ, 25 (1991)

Η Καθολική εκκλησία του Αγίου Ανδρέα στην Πρέβεζα

Παραθύρα Κυριακή

doi: [10.12681/prch.36921](https://doi.org/10.12681/prch.36921)

Copyright © 2024, Παραθύρα Κυριακή

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

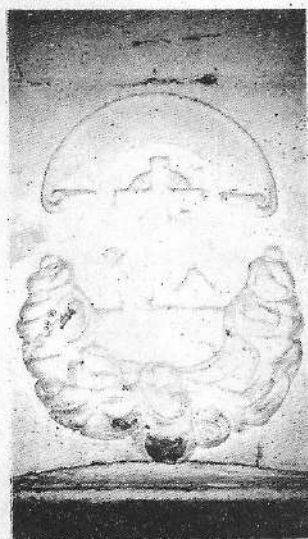
Κυριακή Π. (2024). Η Καθολική εκκλησία του Αγίου Ανδρέα στην Πρέβεζα. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (25), 193–197. <https://doi.org/10.12681/prch.36921>

Η Καθολική εκκλησία του Αγίου Ανδρέα στην Πρέβεζα

της Κυριακής Παραθύρα
Αρχιτέκτονος Μηχανικού Α.Π.Θ.

Τον Ιούνιο του 1990, στα πλαίσια της συνεργασίας του Δήμου Πρέβεζας με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, έγινε η παρουσίαση της διπλωματικής μου εργασίας μαζί με αυτή του συναδέλφου Δημήτρη Χριστοφή. Η διπλωματική μου αφορούσε την καθολική εκκλησία του Αγ. Ανδρέα στην Πρέβεζα, την αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης και προτάσεις αποκατάστασης και νέας χρήσης του συγκροτήματος της εκκλησίας. Ένα συγκρότημα κτισμάτων στην καρδιά της πόλης της Πρέβεζας με ιδιαίτερο ιστορικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

Οι εξελίξεις μετά την παρουσίαση αυτή ήταν ευνοϊκές για την τύχη της εγκαταλελειμμένης εκκλησίας και του συγκροτήματός της. Πρώτα άδειασε από τα παλιά έπιπλα που γέμιζαν τους χώρους της αρκετά χρόνια τώρα, καθώς χρησιμοποιούνταν σαν αποθήκη επιπλοποιίας. Στη συνέχεια ο Δήμος Πρέβεζας με τα σχέδια και το κείμενο της διπλωματικής κατάφερε μέσω της 8ης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων να

Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων να κατοχυρωθεί ως μνημείο το συγκρότημα της καθολικής εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα.

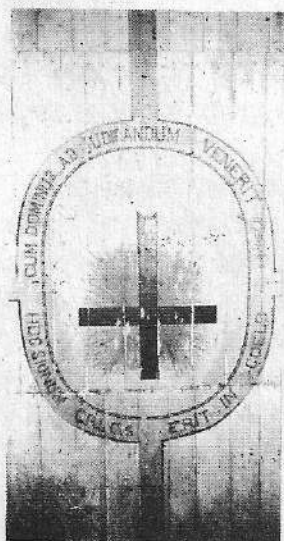
Ι. ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓ.ΑΝΔΡΕΑ

1. Θέση και κτίσματα

Το συγκρότημα της καθολικής εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα βρίσκεται στην οδό Θεοφάνους, μέσα στον παραδοσιακό πυρήνα της Πρέβεζας. Ο κάθετος άξονας της Θεοφάνους οδηγεί στη θάλασσα και συγκεντρώνει κατά μήκος του πολιτιστικές δραστηριότητες και μάλιστα στεγασμένες σε παλιά παραδοσιακά κτίσματα. Στην ίδια πάντα περιοχή, υπάρχει δυνατότητα κάλυψης και άλλων παρόμοιων αναγκών της πόλης σε αξιόλογα παραδοσιακά κτίσματα και συγκροτήματα. Το συγκρότημα της καθολικής εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα περιλαμβάνει: το ναό του Αγ. Ανδρέα, ένα διώροφο κτίσμα και άλλο ένα ισόγειο, όλα κολλημένα σε συνέχεια μεταξύ τους.

2. Ιστορικά

Από το 1902 (1), όταν οι καθολικοί έκπασαν την εκκλησία του Αγ. Ανδρέα, στο όνομα του αυτοκράτορα Φραγκίσκου Ιωσήφ της Αυστρίας, ως το 1943, το συγκρότημα λειτούργησε περίπου σαν Μονή.(2) Το 1950, αφού το συγκρότημα περνά στο ελληνικό δημόσιο, παραχωρείται η εκκλησία στη Χριστιανική Αδελφότητα και τα υπόλοιπα κτίσματα σε υπαλλήλους της Νομαρχίας για κατοικία. Το 1953, ο τότε δήμαρχος γκρεμίζει το καμπαναριό (3) της εκκλησίας. Το

(1) Η χρονολογία αναφέρεται στη μαρμάρινη λατινική επιγραφή στο υπάιθριο του ναού, μαζί με άλλα στοιχεία που αφορούν την ίδρυσή του.

(2) Τα ιστορικά στοιχεία περιλαμβάνονται σε σειρά 15 εγγράφων και 5 άρθρων εφημερίδων που αναφέρονται στο συγκρότημα και φυλάσσονται σε αρχείο του Δήμου Πρέβεζας.

(3) Το καμπαναριό της καθολικής εκκλησίας είναι γνωστό στους παλιούς Πρεβεζάνους με το όνομα «Φράγκος».

1962 το συγκρότημα περνά πάλι στους καθολικούς, που από το 1970 περίπου νοικιάζουν την εκκλησία και το διάωροφο σαν αποθήκη επιπλοποιίας, ενώ το ισόγειο κτίσμα σαν κατοικία. Το 1968 παραχωρήθηκε, με αντιπαροχή, τμήμα του προαυλίου της εκκλησίας, όπου ανεγέρθηκε πολυκατοικία.

3. Φάσεις του συγκροτήματος

Η σημερινή κατάσταση του συγκροτήματος διαμορφώθηκε μέσα από τις εξής φάσεις:

1η φάση: 1902-1905, στο οικόπεδο της εκκλησίας υπάρχει μόνο το κτίσμα της.

2η φάση: Στο οικόπεδο προστίθεται νότια της εκκλησίας το καμπαναριό.

3η φάση: Κτίζεται στη νότια πλευρά της εκκλησίας και σε επαφή ένα διάωροφο κτίσμα, μέσα στο οποίο ενσωματώνεται το καμπαναριό.

4η φάση: Διαμορφώνεται στην περίοδο 1932-1968 (4) και περιλαμβάνει την εκκλησία, το διάωροφο και το ισόγειο κτίσμα.

5η φάση: Υπάρχουσα κατάσταση (1968-σήμερα): Τα κτίσματα του συγκροτήματος παραμένουν όπως στην 4η φάση. Αλλοιώνεται το μέγεθος του προαυλίου με την ανέγερση της πολυκατοικίας στο μεγαλύτερο τμήμα του.

4. Περιγραφή συγκροτήματος

4.1 Η καθολική εκκλησία του Αγ. Ανδρέα

Η εκκλησία βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Το σχήμα της είναι ορθογώνιο, με διαστάσεις 7,5 X 15 μέτρα περίπου και καθαρό ύψος 8,5 μέτρα. Είναι χτισμένη με πέτρα και το πάχος των τοίχων φτάνει τα 65 εκατοστά.

4.1.1 Εξωτερική περιγραφή: Εξωτερικά η εκκλησία είναι απέρριπτη, με νεοκλασικά στοιχεία. Η είσοδος της βρίσκεται στη δυτική όψη. Η βορεινή όψη έχει τέσσερα σε σειρά παράθυρα, ενώ η νότια μόνο ένα. Η στέγη της εκκλησίας είναι δίρικτη, με γαλλικά κεραμίδια. Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της εξωτερικά είναι η πόρτα εισόδου με την υπέρθυρη μαρμαρίνη λατινική επιγραφή, που αναφέρεται στην ίδρυση της εκκλησίας.

4.1.2 Εσωτερική περιγραφή: Η εκκλησία χωρίζεται σε κυρίως ναό και ιερό. Ο κυρίως ναός καταλαμβάνει τα δύο τρίτα του ναού και στις δύο μεγάλες πλευρές του έχει δύο κόγχες, μία σε κάθε τοίχο. Ένας ξύλινος εξώστης σε σχήμα Π διατρέχει το τμήμα του ναού πάνω από την είσοδο. Η ξύλινη οροφή φέρει ζωγραφισμένη διακοσμητική τρέσσα με σταυρούς, ενώ στο κέντρο της υπάρχει μεγάλος ζωγραφιστός σταυρός με λατινική επιγραφή γύρω του. Το δάπεδο καλύπτεται με πλακάκια διαστάσεων 20 X 20 εκατοστών. Το ιερό βρίσκεται ένα σκαλοπάτι ψηλότερα από τον κυρίως ναό και καλύπτεται σε μεγάλο τμήμα του από την ξύλινη βαθμιδωτή διάταξη της ιερής τραπέζας. Ο χώρος του ιερού συνδέεται με πόρτα με το ισόγειο του διάωροφου κτίσματος. Η οροφή και οι τοίχοι του ιερού φέρουν ζωγραφικό διάκοσμο, ενώ το δάπεδο καλύπτεται επίσης με πλακάκια διαστάσεων 20 X 20 εκατοστών, με ιδιαίτερα ενδιαφέρον σχέδιο.

4.1.3 Κινητά αντικείμενα: Λειτουργικά σκεύη, δύο λατρευτικά αγαλματίδια και μικρή βιβλιοθήκη με ψαλτήρια (σε λατινικά, γαλλικά κ.ά.).

4.2 Διάωροφο κτίσμα

Οι γενικές διαστάσεις του κτίσματος είναι περίπου 9,5 X 12,5 μέτρα και το

(4) Τοπογραφικό διάγραμμα που συνέταξαν οι Ιταλοί το 1932-33, όπου υπάρχουν όλα τα κτίσματα του συγκροτήματος (φυλάσσονται σε αρχείο του Δήμου Πρέβεζας).

συνολικό ύψος των δύο ορόφων και της στέγης του φτάνει αυτό της εκκλησίας. Το πάχος των εξωτερικών πέτρινων τοίχων φτάνει τα 55 εκατοστά, ενώ αυτό των εσωτερικών ξυλόδετων τοίχων τα 25-30 εκατοστά. Η κατάσταση του κτίσματος είναι κακή, σε σχέση με αυτήν της εκκλησίας.

4.2.1 Εξωτερική περιγραφή: Οι τρεις όψεις του διώροφου κτίσματος φέρουν δύο σειρές παραθύρων, μία σε κάθε όροφο. Η είσοδος του κτίσματος βρίσκεται επίσης στη δυτική όψη του και ακριβώς πάνω της στον όροφο προεξέχει τειράγωνη βεράντα. Η στέγη του κτίσματος είναι δίριχτη με γαλλικά κεραμίδια και συναντά κάθετα αυτή της εκκλησίας.

4.2.2 Εσωτερική περιγραφή: Το κτίσμα αποτελείται από τέσσερις χώρους σε κάθε όροφο. Τους ορόφους συνδέει μία πέτρινη σκάλα. Στο ισόγειο τα δάπεδα διαφοροποιούνται σε κάθε χώρο. Έτσι, στο χώρο υποδοχής το δάπεδο είναι στρωμένο με πλακάκια διαστάσεων 20 X 20 εκατοστών που φέρουν διακοσμητικούς μαιάνδρους. Το νοτιοδυτικό δωμάτιο είναι στρωμένο με λίθινες πλάκες, πλευράς 30-50 εκατοστών περίπου. Το βορειοδυτικό δωμάτιο έχει δάπεδο με ποικιλία από πλακάκια, διαστάσεων 20 X 20 εκατοστών, και λίθινες πλάκες, πλευράς 30-50 εκατοστών. Υπάρχει επίσης θυροός με ανάγλυφη παράσταση στο υπέρθυρο της εισόδου του χώρου αυτού. Στο χώρο που ενσωματώθηκε το καμπαναριό το δάπεδο είναι κωμάινο. Οι οροφές του ισόγειου είναι όλες ξύλινες εκτός από το χώρο υποδοχής που είναι καλαμιωπή. Στον όροφο, ενδιαφέρον παρουσιάζει το νοτιοδυτικό δωμάτιο με την οροφή που εισχωρεί κλιμακωτά προς τα πάνω και έχει ζωγραφισμένη παράσταση. Στο ίδιο δωμάτιο υπάρχει διακοσμητική κόγχη στον ανατολικό τοίχο του. Τα δάπεδα του ορόφου, όπως και οι οροφές, είναι όλα ξύλινα.

4.3 Ισόγειο κτίσμα

Πρόκειται για ένα μόνο χώρο με μονόριχτη στέγη και είσοδο στη δυτική του όψη. Συνδέεται με πόρτα με το διώροφο κτίσμα και βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση.

II. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Μετά από την επί τόπου μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης προτείνεται η κατεδάφιση του ισόγειου κτίσματος, που αλλοιώνει τη μορφή του διώροφου και δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Κατεδαφίζεται επίσης το μισογκρεμισμένο καμπαναριό - δεν υπάρχει δυνατότητα αποκατάστασης στην αρχική μορφή του - και ελευθερώνονται οι χώροι του διώροφου. Ξηλώνεται ο ξύλινος εξώστης της εκκλησίας, που αποτελεί προσθήκη στο χώρο και είναι σε κακή κατάσταση, χωρίς να μπορεί να προσφέρει ουσιαστικές λειτουργικές δυνατότητες. Τέλος, αποκαθίστανται οι ζημιές που επσημάνθηκαν και ανοίγονται τα κουφώματα, όπου αυτά κλείστηκαν σε ενδιάμεσες φάσεις.

III. ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΧΡΗΣΗΣ

Ωδείο και αίθουσα συναυλιών

Η πρόταση για νέα χρήση ωδείου και αίθουσα συναυλιών έγινε μετά από μελέ-

τη των αναγκών της πόλης και των δυνατοτήτων ακουστικής (5) και χωρικής επάρκειας του συγκροτήματος.

Η εκκλησία χτίστηκε, ώστε να ικανοποιεί όλες τις ακουστικές απαιτήσεις ενός τέτοιου χώρου. Η μορφή, το ορθογώνιο σχήμα, οι διαστάσεις, τα δομικά υλικά εξυπηρετούν τους κανόνες ακουστικής. Έτσι, ο ναός μπορεί να διαμορφωθεί σε αίθουσα συναυλιών και να φιλοξενήσει 112 θεατές, ορχήστρα 8-10 ατόμων και χορωδία 15-20 ατόμων.

Το δώροφο μετατρέπεται σε ωδείο και η δυνατότητά του (6) φτάνει τους 120-130 μαθητές ανά ακαδημαϊκή χρονιά. Η κατανομή των χώρων γίνεται ως εξής: 4 χώροι πρακτικής διδασκαλίας (1 στο ισόγειο και 3 στον όροφο), 1 χώρος θεωρητικής διδασκαλίας (ισόγειο), γραμματεία (ισόγειο), διοίκηση (όροφος), φουαγιέ, που εξυπηρετεί την αίθουσα συναυλιών, και χώροι υγιεινής (ισόγειο).

Τέλος, ο υπαίθριος χώρος προτείνεται να διαμορφωθεί με πλακόστρωτα και πράσινο, ώστε να αναδεικνύονται τα κτίσματα του συγκροτήματος.

(5) NEUFERT, Οικοδομική, Ακουστική (σελ. 100), 3η έκδοση, Αθήνα 1984.

(6) Στοιχεία από το δάσκαλο πάνου του Κραπκού Ωδείου Θεσσαλονίκης κ. Πάτροκλο Γεωργιάδη.

